

Рольова гра – це умовне відтворення її учасниками реальної практичної діяльності людей, створення умов реального спілкування, які поєднують у собі елементи як ігрової, так і навчальної діяльності.

Наприклад, під час вивчення розділу «Морфологія» можна використовувати рольову гру «Педагог і вихованці», мета якої – роз'яснення граматичних явищ, усвідомлення морфологічних особливостей частин мови, їх функціонального навантаження. У процесі означеної гри відбувається засвоєння вихованцями ролі (діти виконують роль) педагога та осмислення її значущості.

Під час вивчення теми «Односкладне речення» можна використовувати рольову гру «Реклама». Вихованці об'єднуються у групи, кожна з яких отримує завдання скласти і представити рекламу певного виду односкладного речення. У такий спосіб опрацювання теми кожен вихованець має можливість удосконалити вміння й навички, а також сформулювати елементи соціальної діяльності, тобто прослідковується зв'язок між засвоєнням мови і соціалізацією дитини.

Створення діалогу – це ефективний засіб мовленнєвої соціалізації вихованців. Наприклад, вихованці отримують завдання:

1. Ви сідаєте у вагон, вам їхати довго. Ваші попутники вже в купе... Знайомимося...
2. Ви прийшли здавати документи для вступу до закладу вищої освіти. З'ясуйте факультет і спеціальність.
3. Ви прийшли влаштовуватися на роботу. Розкажіть про себе, запитайте про умови праці.
4. Ви випадково штовхнули пасажера в автобусі.
5. Змодельуйте форму вибачення перед однолітком, бабусею, жінкою з дитиною на руках.
6. Ви запізнилися на серйозну зустріч, де на вас чекали. Попросіть пробачення в офіційної особи, перед знайомим дорослим, товаришем.

Донецький обласний палац
дитячої та юнацької творчості
Гуманітарно-науково-технічний відділ

Мова — потужний фактор соціалізації особистості

Тетяна ПОЛЯКОВА,
керівник гуртка «Українська мова»

Соціалізація особистості — це процес, який включає в себе засвоєння людиною соціальних норм, цінностей, знань та навичок, необхідних для життя в суспільстві.

Утім входження людини в суспільство багато в чому відбувається через освоєння мови. Свідомість і самоідентифікація особистості починаються з мови.

Мова — код, що зв'язує покоління, визначає національний характер особистості та є важливим аспектом соціалізації, який допомагає формувати в людей певні цінності та переконання, що сприяє їхньому розвитку як громадян та патріотів своєї країни.

Мова — суто людський засіб спілкування в духовному і практичному житті людини і є системою знаків для передавання, сприймання і використання інформації.

Мовлення — акт вживання людиною мови для спілкування.

Мовна соціалізація — це явище, під час якого відбувається входження індивіда до певної групи людей за допомогою мови, його пристосування у конкретному мовному середовищі.

Мовленнєва соціалізація — процес розвитку індивіда в системі соціально-мовних відносин, яка опосередковується шляхом їх засвоєння, тобто є процесом становлення мовної особистості.

Особливий інтерес у науковців викликає мовленнєва соціалізація, тому що вона є водночас складовою і знаряддям соціалізації особистості, на ній базується психічний розвиток людини, засвоєння норм поведінки, адже процес пізнання і соціальна діяльність неможливі без мови, а одночасне засвоєння мови, оволодіння нею, нормами визначається соціальним середовищем.

Соціалізація здійснюється у трьох сферах (діяльність, спілкування, самосвідомість), тому серед пріоритетних методичних засобів є:

Ситуативні вправи/завдання — вид роботи який дає вихованцям можливість формувати і висловлювати думки відповідно до мовленнєвої ситуації, аналізувати і зіставляти мовленнєві та мовні явища, аргументувати, доводити й переконувати, виконувати різноманітні соціальні ролі. Наприклад: Які риси характеру, на ваш погляд, повинна мати людина, якій доручають важливу справу? Чи є вони в того, кого ви пропонуєте? Обґрунтуйте свою точку зору. Побудуйте висловлювання, увівши до нього розгорнуту характеристику однокласника та ін.

Теми для таких завдань беруться із реального життя дитячого колективу, суспільного життя нашої країни та зарубіжних держав. Подана ситуація супроводжується проблемним запитанням-завданням, а саме: дітям пропонується оцінити вчинки людей, передбачити розвиток подій, їх наслідки, виступити з порадою тощо. Запропонований для ознайомлення текст виступає не як об'єкт для лінгвістичних спостережень, а як інформація для роздумів, яка містить декілька соціальних ролей, включає багато культурних норм, правил та стереотипів поведінки, тобто проведення ситуативних завдань дозволяє моделювати різні види діяльності, знайомлять вихованців із шаблонами поведінки, привчають їх до виконання особистісно-соціальної ролі.